

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

19 decembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Petru Ursache,

Judecători – Nadejda Toma, Vladimir Timofti, Constantin Alerguș, Anatolie Țurcan,

a judecat, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de avocatul Canțer Oleg în numele inculpatei, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 septembrie 2016 și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2017 în cauza penală în privința lui

*Paladi Rita XXXXX, născută la
XXXXX, originară din XXXXX, s.
XXXXX, domiciliată în XXXXX.*

Termenul de examinare a cauzei:

- 1. 05.05.2009 - 10.01.2012 (prima instanță);**
- 2. 13.10.2016 – 10.05.2017 (instanța de apel);**
- 3. 26.06.2017 - 19.12.2017 (instanța de recurs).**

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Grigoriopol din 10 ianuarie 2012, Paladi Rita a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 191 alin. (5) Cod penal la 9 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis pentru femei, cu privarea de dreptul de a practica activitate de antreprenoriat pe un termen de 5 ani, iar în baza art. 332 alin. (1) Cod penal, procesul penal a fost încetat din motivul expirării termenului prescripției tragerii la răspundere penală.

A fost dispusă încasarea din contul inculpatei în beneficiul statului a prejudiciului material în sumă de 691 942 lei 50 bani.

2. Potrivit sentinței s-a constatat că, Paladi Rita activând în funcție de XXXXX a Întreprinderii de Stat Complexul „Casa Presei” conform ordinului nr. XXXXX, în perioada 05.06.2006-02.07.2006 conform ordinului directorului Î.S. Complexul „Casa Presei” XXXXX și ordinului șefului Aparatului Guvernului Republicii Moldova XXXXX, exercitând atribuțiile de director al întreprinderii nominalizate, totodată potrivit ordinului Aparatului Guvernului Republicii Moldova XXXXX i-a fost atribuit dreptul la prima semnătură pe documentele bancare, astfel fiind responsabilă de activitatea economico-financiară a întreprinderii, concomitent pe toată perioada activității având dreptul la a doua semnătură în documentele financiare și bancare, adică fiindu-i acordate permanent prin numire, drepturi și obligații în vederea exercitării acțiunilor administrative de dispoziție și organizatorico-economice, în așa mod potrivit art. 123 Cod penal fiind persoană cu funcție de răspundere, intenționat a încălcat prevederile art. 18 din Legea contabilității nr. 426-XIII din 04.04.1995, care prevede că documentele de casă se semnează de două persoane cu drept de semnare conform listei specimenelor și totodată purtând responsabilitate potrivit art. 23 al aceiași

legi, pentru întocmirea la timp și calitativă a documentelor justificative, pentru autenticitatea datelor ce se conțin în ele, precum și pentru transmiterea lor în termenele stabilite în contabilitate, a însușit ilegal din casieria întreprinderii mijloace bănești în proporții deosebit de mari încredințate în administrarea sa și a înscris în documentele oficiale date vădit false în repetate rânduri, în următoarele circumstanțe:

În perioada din 13.06.2005 până la 28.04.2007, acumulând în casierie mijloace financiare de la diferiți agenți economici și primind bani în numerar de la instituțiile bancare, inculpata sistematic a delapidat mijloacele bănești încredințate în administrarea sa, în sumă totală de 691 942 lei 50 bani, care au fost reflectați în contul nr. 532 „Decontări față de personal, privind alte operațiuni”, iar în Cartea mare și dările de seamă au fost atribuiți la contul nr. 713 „Cheltuieli generale și de gospodărie”.

Totodată, pentru a tăinui acțiunile sale criminale, Paladi Rita nu a perfectat în ordinea stabilită registrele contabile pentru contul nr. 532, însă a înscris date vădit false în documentele oficiale ale întreprinderii.

Astfel, pentru justificarea cheltuielilor neîntemeiate, inculpata a înscris în registrele de casă date false referitor la eliberarea numerarului către unii angajați ai Î.S. Complexul „Casa Presei”, precum și către diferiți agenți economici.

Mai mult ca atât, pentru redarea unui aspect legal acțiunilor sale, Paladi Rita a întocmit dispoziții de casă privind eliberarea numerarului, anexând la unele din acestea, chitanțe ce confirmau încasarea mijloacelor bănești de către agenții economici, perfectate în condiții nestabilite de organul de urmărire penală și instanța de judecată.

Astfel, în perioada nominalizată, inculpata din mijloacele bănești încredințate în administrarea sa, a însușit mijloace bănești în sumă de 346 082 lei, care potrivit înscrisurilor false din registrele de casă ale întreprinderii, au fost eliberate către Î.I. „Eruslanov Vladimir”, care a anunțat despre lichidarea sa la 10.06.2005.

Pentru a justifica cheltuielile mijloacelor bănești, inculpata a înscris date vădit false în registrele de casă ale întreprinderii și în dispozițiile de plată privind eliberarea mijloacelor bănești către Î.I. „Eruslanov Vladimir” cu nr. 157 din 17.06.2005 la suma de 13 000 lei, nr. 173 din 29.06.2005 la suma de 15 000 lei, nr. 234 din 29.08.2005 la suma de 21 000 lei, nr. 045 din 28.02.2006 la suma de 18 600 lei, la care a anexat chitanța fără număr din 28.02.2006 la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 060 din 07.03.2006 la suma de 32 000 lei, la care a anexat chitanța nr. 4 din 07.03.2006 la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 069 din 17.03.2006 la suma de 14 000 lei, la care a anexat chitanța nr. 7 din 17.03.2007 la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 104 din 21.04.2006 la suma de 20 000 lei, la care a anexat chitanța fără număr din 21.04.2008 la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 128 din 05.06.2006 la suma de 24 000 lei, la care a anexat chitanța fără număr din 05.06.2006 la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 162 din 23.06.2006 la suma de 15 000 lei, la care a anexat chitanța fără număr din 23.06.2006 la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 197 din 14.07.2006 la suma de 20 000 lei, la care a anexat chitanța fără număr din 14.07.2006 la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 231 din 11.08.2006 la suma de 20 000 lei, la care a anexat chitanța fără număr din 11.08.2006 la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 268 din 29.09.2006 la suma de 8 150 lei, la care a anexat chitanța fără număr din 29.09.2006 la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 284 din 13.10.2006 la suma de 9 785 lei, la care a anexat chitanța fără număr din 13.10.2006 la aceeași

sumă, dispoziția de plată nr. 294 din 31.10.2006 la suma de 10 000 lei, la care a anexat chitanța fără număr din 31.10.2006 la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 320 din 24.11.2006 la suma de 15 276 lei, la care a anexat chitanța fără număr din 24.11.2006 la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 324 din 30.11.2006 la suma de 14 199 lei, la care a anexat chitanța fără număr din aceeași dată și la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 358 din 15.12.2006 la suma de 12 000 lei, la care a anexat chitanța fără număr din aceeași dată și la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 005 din 05.01.2007 la suma de 11 430 lei, la care a anexat chitanța fără număr din aceeași dată și la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 014 din 19.01.2007 la suma de 14 758, la care a anexat chitanța fără număr din aceeași dată și la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 028 din 09.02.2007 la suma de 9 885 lei, dispoziția de plată nr. 050 din 06.03.2007 la suma de 5 752 lei, dispoziția de plată nr. 055 din 07.03.2007 la suma de 4 877 lei, dispoziția de plată nr. 065 din 16.03.2007 la suma de 9 754 lei, dispoziția de plată nr. 074 din 27.03.2007 la suma de 5 718 lei, dispoziția de plată nr. 110 din 28.04.2007 la suma de 1 898 lei.

În aceeași perioadă, Paladi Rita din mijloacele bănești încredințate în administrarea sa, a însușit mijloace bănești în sumă de 32 133 lei, care potrivit înscrisurilor false din registrele de casă ale întreprinderii, au fost eliberate către filiala societății cu răspundere limitată ucraineană „Киевлянка”.

Astfel, pentru a justifica cheltuielile mijloacelor bănești, Paladi Rita a înscris date vădit false în registrele de casă și în dispozițiile de plată privind eliberarea mijloacelor bănești către filiala societății cu răspundere limitată ucraineană „Киевлянка” cu nr. 282 din 14.10.2006 în suma de 10 407 lei, la care a anexat chitanța fără număr din aceeași dată la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 008 din 12.01.2007 la suma de 9 734 lei, la care a anexat chitanța fără număr și dată la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 015 din 19.01.2007 la suma de 11 992 lei, la care a anexat chitanța fără număr din aceeași dată la aceeași sumă.

În aceeași perioadă, Rita Paladi din mijloacele bănești încredințate în administrarea sa, a însușit mijloace bănești în sumă de 7 943 lei, care potrivit înscrisurilor false din registrele de casă ale întreprinderii au fost eliberate către S.R.L. „Bronxo”.

Astfel, pentru a justifica cheltuielile mijloacelor bănești, inculpata a înscris date vădit false în registrul de casă și în dispoziția de plată, privind eliberarea mijloacelor bănești către întreprinderea „Bronxo” nr. 107 din 04.2007 la suma de 7 943 lei.

În aceeași perioadă, inculpata din mijloacele bănești încredințate în administrarea sa, a însușit mijloace bănești în sumă de 45 229 lei, care potrivit înscrisurilor false din registrele de casă ale întreprinderii au fost eliberate către întreprinderea „Enteh”.

Astfel, pentru a justifica cheltuielile mijloacelor bănești, Paladi Rita a înscris date vădit false în registrul de casă și în următoarele documente: dispoziția de plată, privind eliberarea mijloacelor bănești către întreprinderea „Enteh” nr. 314 din 17.11.2006 la suma de 15 760 lei și nr. 315 din 17.11.2006 la suma de 12 765 lei, în care a indicat drept temei pentru eliberarea mijloacelor bănești factura seria UZ nr. 0041142, care de fapt s-a pierdut. Totodată, a înscris date vădit false în dispoziția de plată fără număr din 28.02.2007 la suma de 16 704 lei.

În aceeași perioadă, inculpata din mijloacele bănești încredințate în administrarea sa, a însușit mijloace bănești în sumă de 40 400 lei, care potrivit înscrisurilor false din registrele de casă ale întreprinderii, au fost eliberate către întreprinderea „Djut” S.R.L.

Astfel, pentru a justifica cheltuielile mijloacelor bănești, inculpata a înscris date vădit false în registrele de casă și în următoarele documente: dispozițiile de plată privind eliberarea mijloacelor bănești către întreprinderea „Djut” cu nr. 290 din 20.10.2006 la suma de 13 000 lei, la care a anexat chitanța fără număr din aceeași dată la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 295 din 31.10.2006 la suma de 11 308 lei, la care a anexat chitanța fără număr din aceeași dată la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 009 din 12.01.2007 la suma de 5 266 lei, la care a anexat chitanța fără număr din aceeași dată și la aceeași sumă, dispoziția de plată nr. 025 din 07.02.2007 la suma de 8 409 lei, la care a anexat chitanța fără număr din aceeași dată și la aceeași sumă și dispoziția de plată nr. 108 din 28.04.2007 la suma de 2 417 lei.

În aceeași perioadă, inculpata din mijloacele bănești încredințate în administrarea sa, a însușit mijloace bănești în sumă de 15 720 lei, care potrivit înscrisurilor false din registrele de casă ale întreprinderii, au fost eliberate către întreprinderea „Alorton” S.R.L.

Pentru a justifica cheltuielile mijloacelor bănești, Paladi Rita a înscris date vădit false în registrul de casă și în dispoziția de plată a numerarului către întreprinderea „Alorton” nr. 004 din 03.01.2007 la suma de 15 720 lei, la care a anexat chitanța fără număr din aceeași dată la aceeași sumă.

În aceeași perioadă, inculpata din mijloacele bănești încredințate în administrarea sa, a însușit mijloace bănești în sumă de 11 500 lei, care potrivit înscrisurilor false din registrele de casă ale întreprinderii, au fost eliberate către întreprinderea „Ditar” S.R.L.

Astfel, pentru a justifica cheltuielile mijloacelor bănești, inculpata a înscris date vădit false în registrul de casă și în dispoziția de plată a numerarului către întreprinderea S.R.L. „Ditar” nr. 269 din 29.09.2006 la suma de 11 500 lei, la care a fost anexat bonul de plată seria AT nr. 782317 din 28.09.2006 în care a fost indicată aceeași sumă, iar ștampila S.R.L. „Ditar” aplicată în acest bon, era falsă.

În aceeași perioadă, Rita Paladi din mijloacele bănești încredințate în administrarea sa, a însușit mijloace bănești în sumă de 38 800 lei, care potrivit înscrisurilor false din registrele de casă ale întreprinderii, au fost eliberate către întreprinderea S.R.L. „Naroma”.

Astfel, pentru a justifica cheltuielile mijloacelor bănești, Paladi Rita a înscris date vădit false în registrul de casă și în dispozițiile de plată a numerarului către întreprinderea „Naroma” cu nr. 532 din 26.05.2006 la suma de 20 000 lei, la care a anexat chitanța fără număr din aceeași dată și la aceeași sumă și nr. 263 din 22.09.2006 la suma de 18 800 lei, la care a anexat chitanța falsă fără număr și dată la aceeași sumă.

În aceeași perioadă, inculpata din mijloacele bănești încredințate în administrarea sa, a însușit mijloace bănești în sumă de 40 750 lei, care potrivit înscrisurilor false din registrele de casă ale întreprinderii, au fost eliberate către angajatul Î.S. Complexul „Casa Presei” N. Cerevco.

Astfel, pentru a justifica cheltuielile mijloacelor bănești, inculpata a înscris date false în registrele de casă ale întreprinderii și în dispozițiile de plată a numerarului către N. Cerevco cu nr. 222 din 06.06.2006 la suma de 5 000 lei, nr. 203 din 21.07.2006 la suma de 15 700 lei, nr. 258 din 15.09.2006 la suma de 8 550 lei, nr. 289 din 20.10.2006 la suma de 7 500 lei, nr. 073 din 26.03.2007 la suma de 4 000 lei.

În aceeași perioadă, Paladi Rita din mijloacele bănești încredințate în administrarea sa, a însușit mijloace bănești în sumă de 2 349 lei 50 bani, care potrivit înscrisurilor false din registrele de casă ale întreprinderii, au fost eliberate către angajatul Î.S. Complexul „Casa Presei” V. Toma.

Astfel, pentru a justifica cheltuielile mijloacelor bănești, inculpata a înscris date vădit false în registrele de casă și în dispozițiile de plată a numerarului către V. Toma cu nr. 065 din 16.03.2006 la suma de 1 500 lei, nr. 109 din 28.04.2007 la suma de 849 lei 50 bani.

În aceeași perioadă, inculpata din mijloacele bănești încredințate în administrarea sa, a însușit mijloace bănești în sumă de 1 000 lei, care potrivit înscrisurilor false din registrele de casă ale întreprinderii, au fost eliberate către angajatul Î.S. Complexul „Casa Presei” L. Boldescu.

Astfel, pentru a justifica cheltuielile mijloacelor bănești, Rita Paladi a înscris date vădit false în registrul de casă al întreprinderii și în dispoziția de plată a numerarului către L. Boldescu cu nr. 069 din 23.03.2007 la suma de 1 000 lei.

În aceeași perioadă, Paladi Rita din mijloacele bănești încredințate în administrarea sa, a însușit mijloace bănești în sumă de 20 000 lei, care potrivit înscrisurilor false din registrul de casă al întreprinderii, au fost eliberate către directorul întreprinderii Oleg Cușnir.

Pentru a justifica cheltuielile mijloacelor bănești, inculpata a înscris date vădit false în registrul de casă al întreprinderii și în dispoziția de plată a numerarului către O. Cușnir nr. 103 datată cu 04.2006, privind eliberarea mijloacelor bănești în sumă de 20.000 lei.

Tot în aceeași perioadă, Paladi Rita din mijloacele bănești încredințate în administrarea sa, a însușit mijloace bănești în sumă de 56 000 lei, eliberate din casieria întreprinderii fără a indica destinația mijloacelor bănești.

Astfel, pentru a justifica cheltuielile respective, inculpata a înscris date vădit false în registrul de casă al întreprinderii și în dispoziția de plată a numerarului nr. 081 din 31.03.2006 la suma de 8 000 lei, nr. 110 din 28.04.2006 la suma de 20 000 lei și nr. 170 din 30.06.2006 la suma de 28 000 lei, în care nu a fost indicată persoana care i-a primit.

Tot în aceeași perioadă, Paladi Rita din mijloacele bănești încredințate în administrarea sa, a însușit mijloace bănești în sumă de 34 036 lei, care potrivit înscrisurilor din registrele de casă ale întreprinderii, au fost eliberate pe numele său, potrivit dispozițiilor de plată privind eliberarea mijloacelor bănești cu nr. 051 din 06.03.2006 la suma de 650 lei, nr. 170 din 06.2006 la suma de 7 000 lei, nr. 211 din 16.06.2006 la suma de 5 000 lei, nr. 205 din 25.07.2006 la suma de 14 300 lei, nr. 022 din 31.01.2007 la suma de 6 460 lei, nr. 077 din 30.03.2007 la suma de 626 lei.

Astfel, acțiunile lui Paladi Rita au fost calificate în baza art. 191 alin. (5) Cod penal - delapidarea averii străine, adică însușirea ilegală în proporții deosebit de mari a bunurilor încredințate în administrarea vinovatului și în baza art. 332 alin. (1) Cod penal - falsul în acte publice, adică înscrierea de către o persoană cu funcție de răspundere, precum și de către un funcționar al autorității publice, care nu este persoană cu funcție de răspundere, în documentele oficiale a unor date vădit false, precum și falsificarea unor astfel de documente, acțiuni comise din interes material sau din alte interese personale.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către reprezentantul părții civile Î.S. Complexul „Casa Presei” Chifiac Iurie la 05 ianuarie 2016, care a solicitat admiterea acestuia și casarea sentinței în partea laturii civile, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie admisă

integral acțiunea civilă și încasarea din contul inculpatei în folosul părții civile Î.S. Complexul „Casa Presei” a prejudiciului material în mărime de 691 942 lei 50 bani.

În motivarea apelului a invocat că:

- în cadrul urmăririi penale procurorul a înaintat împotriva inculpatei o acțiune civilă în interesele Î.S. Complexul „Casa Presei” în valoare de 691 942 lei 50 bani (vol. II, f.d. 299-301);

- prin ordonanța din 30.03.2009 Î.S. Complexul „Casa Presei” a fost recunoscută ca parte civilă (vol. II, f.d. 302);

- prin acțiunile ilegale, Paladi Rita a adus Î.S. Complexul „Casa Presei” o pagubă materială în mărime de 691 942 lei 50 bani;

- prima instanță nu a ținut cont că, ca parte civilă în prezenta cauză a fost recunoscută Î.S. Complexul „Casa Presei” și nu a dispus admiterea acțiunii civile în folosul întreprinderii, ci a statului;

- prima instanță nu a asigurat prezența părții civile în ședințele de judecată, iar la adoptarea sentinței a încălcat dreptul acesteia la un proces echitabil, prevăzut de art. 6 CEDO și dreptul de acces liber la justiție (art. 20 din Constituție).

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 septembrie 2016, pronunțată integral la 10 octombrie 2016, a fost casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre, prin care a fost admisă acțiunea civilă și dispusă încasarea din contul lui Paladi Rita în beneficiul Î.S. Complexul „Casa Presei” prejudiciul material în mărime de 691 942 lei 50 bani.

4.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a statuat că a examinat cauza în limita cererii de apel înaintate, deoarece reprezentantul părții civile Î.S. Complexul „Casa Presei” Iurie Chifiac a înaintat pretenții asupra legalității și temeiniciei actului de dispoziție a primei instanțe doar în partea soluționării acțiunii înaintate de către procuror în interesele Î.S. Complexul „Casa Presei” către Paladi Rita, privind încasarea prejudiciului material.

Instanța de apel a statuat că, acțiunea civilă poate fi înaintată în orice moment de la pornirea procesului penal până la terminarea cercetării judecătorești și aceasta poate fi înaintată în numele persoanei fizice de către reprezentanții părților vătămate recunoscute ca părți civile în procesul penal, prin ordonanța organului de urmărire penală ori prin încheierea instanței de judecată, care judecă cauza în prima instanță.

Astfel, din materialele cauzei, instanța de apel a constatat că, prin ordonanța procurorului din 30.03.2009, Î.S. Complexul „Casa Presei” a fost recunoscută în calitate de parte civilă (vol. II, f.d. 302).

Totodată, instanța de apel a reținut că procurorul în Procuratura Anticorupție, Constantin Popa, la faza de urmărire penală a înaintat o acțiune civilă în interesele Î.S. Complexul „Casa Presei” către Paladi Rita, în care a solicitat repararea prejudiciului material din contul inculpatei în folosul statului, în mărime de 691 942 lei și 50 bani (f.d. 299-301, vol. II).

Astfel, instanța de apel a reținut că pe parcursul examinării apelului, reprezentantul părții civile Î.S. Complexul „Casa Presei” Iurie Chifiac, a concretizat pretențiile și a solicitat încasarea prejudiciului material cauzat în mărime de 691 942 lei 50 bani în beneficiul Î.S. Complexul „Casa Presei”, cerere care a fost susținută și de procuror, deoarece prima instanță incorect a încasat prejudiciul material în folosul statului.

Totodată, instanța de apel a conchis că din materialele cauzei penale a rezultat faptul că, Paladi Rita a însușit în mod ilegal din cadrul Î.S. Complexul „Casa Presei” suma de 691 942 lei 50 bani.

Astfel, instanța de apel apreciind în ansamblu circumstanțele obiective ale speței, a considerat că este necesar de a dispune încasarea din contul Ritei Paladi în beneficiul Î.S. Complexul „Casa Presei” a prejudiciului material în mărime de 691 942 lei 50 bani.

Cu referire la solicitarea avocatului Canțer Oleg în numele inculpatei, privind respingerea cererii de apel ca fiind depusă peste termen, instanța de apel a considerat-o neîntemeiată, or după cum s-a stabilit, reprezentantul părții civile Î.S. Complexul „Casa Presei” nu a fost citat nici pentru o ședință de judecată de către prima instanță, acest participant la proces nu a participat nici la judecarea cauzei și nici la pronunțarea sentinței, fapt prin care s-a încălcat dreptul părții civile la un proces echitabil.

Astfel, instanța de apel a menționat că dreptul la acțiune sau de apel trebuie să se exercite din momentul în care părțile interesate pot cunoaște efectiv hotărârile judecătorești, care le impun o obligație sau care ar putea aduce atingere drepturilor sau intereselor lor legitime.

5. La data de 19 septembrie 2016, avocatul Canțer Oleg în numele inculpatei a declarat apel, prin care a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri de achitare în privința lui Paladi Rita.

În motivarea apelului a invocat că:

- înscrierea datelor false în documentele contabile de către Paladi Rita nu a avut loc, fapt contrazis și prin raportul de expertiză nr. 99 din 26.08.2008;
- nu a fost posibil de stabilit de către cine a fost semnată dispoziția nr. 157;
- dispozițiile nr. 173 și nr. 234 au fost executate de Perevoznic Diana cu imitarea semnăturii lui Cușnir Oleg;
- dispoziția nr. 014 a fost executată de către Cușnir Oleg, concluzii similare fiind stabilite și în cazul altor dispoziții, iar unele dispoziții nu au fost supuse verificării;
- dispoziția nr. 207 din 28.07.2006 pe numele lui Cușnir Oleg, a fost eliberată în perioada când Paladi Rita se afla în concediul de odihnă anual;
- declarațiilor martorului Nichita Elena urma a le fi acordată o atenție deosebită, deoarece chei de la biroul în care se afla aparatul de casă și documentele contabile avea doar Paladi Rita, iar din rapoartele de expertiză reieșea că o parte din dispozițiile de plată au fost falsificate. Martorul dat a indicat că în urma verificărilor anterioare a activității financiare a Î.S. „Casa Presei” de către o comisie guvernamentală, fostul director Cușnir Oleg a fost concediat anume din aceste motive;
- la Paladi Rita nu au fost depistate ștampile false, astfel vina inculpatei nu a fost dovedită prin careva probe concrete.

6. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2017, pronunțată integral la 07 iunie 2017, a fost respins apelul declarat, ca inadmisibil.

6.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a statuat că în urma verificării circumstanțelor de fapt și de drept, cât și a argumentelor apelantului, instanța de apel a ajuns la concluzia că apelul declarat, este inadmisibil, din motivul lipsei împuternicirilor avocatului Canțer Oleg de a reprezenta interesele inculpatei.

Instanța de apel a reținut că, conform prevederilor art. 401 alin. (2) Cod de procedură penală, „apelul poate fi declarat în numele inculpatului și de către apărător sau reprezentantul lor legal”, iar în contextul rigorilor art. 11 alin. (2) al Legii cu privire la avocatură nr. 1260 din 19.07.2002, „nu se admite acordarea de către avocat a asistenței juridice de reprezentare a intereselor în instanțele de judecată în alt temei decât în baza contractului de asistență juridică înregistrat la cabinetul avocatului sau la biroul asociat de avocați. Excepție fac cazurile de reprezentare a intereselor soțului/soției și ale rudelor până la gradul al patrulea inclusiv”.

Astfel, instanța de apel a relevat că pe parcursul judecării cauzei penale în prima instanță, interesele inculpatei Paladi Rita au fost apărate de către avocatul Efratova Valentina în baza contractului de asistență juridică nr. 151 și a mandatului nr. 1826 din 28.08.2009 (vol. III, f.d. 10).

Mai mult ca atât, instanța de apel a menționat că la examinarea anterioară a cauzei penale în ordine de apel, la apelul reprezentantului părții civile, interesele legitime ale inculpatei au fost apărate de către avocatul Arnaut Valentina în baza deciziei Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat și a mandatului nr. 0873883 din 11.02.2016 (vol. III, f.d. 116).

Astfel, instanța de apel a reiterat și faptul că, conform procesului-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel din 05.09.2016 s-a atestat că în calitate de apărător în acest proces a intervenit avocatul Ciobanu-Nițuleac Vladislav (vol. III, f.d. 150, 154-155).

Totodată, instanța de apel a menționat că, ulterior în ședința judiciară din data de 19.09.2016 în numele inculpatei Paladi Rita a intervenit avocatul Canțer Oleg în baza contractului de asistență juridică din 12.09.2016 și a mandatului nr. 0859434 din 12.09.2016, împuternicirile acestuia fiind valabile doar pentru Curtea de Apel Chișinău, însă nu a prezentat date ce ar confirma că contractul de asistență juridică a fost semnat de Paladi Rita (vol. III, f.d. 162).

Mai mult ca atât, instanța de apel nu a admis motivul invocat de către avocatul Oleg Canțer, precum că ar fi încheiat un contract de asistență juridică cu sora inculpatei, atât timp cât acest fapt este contrazis însuși de cererea din 01.12.2016 privind încredințarea reprezentării, conform căreia s-a indicat de către Paladi Rita că anume ea a semnat contractul de asistență juridică cu avocatul Canțer Oleg (vol. III, f.d. 204).

Astfel, instanța de apel a constatat că la data de 19.09.2016 când a fost depusă cererea de apel, avocatul Canțer Oleg nu a avut împuterniciri de a reprezenta interesele inculpatei, precum și nu a avut dreptul de apel, care a fost confirmat de către inculpata Paladi Rita prin cererea din 01.12.2016 și declarația nr. 75 din 25.04.2017.

Totodată, instanța de apel a conchis că, Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale admite stabilirea prin legislația internă a limitărilor dreptului de acces la o instanță judiciară, cu condiția că limitarea dată să nu afecteze dreptul în substanța sa, să urmărească un scop legitim, să existe un raport de proporționalitate între măsurile restrictive și scopul urmărit.

Respectiv, instanța de apel a ajuns la concluzia privind lipsa împuternicirilor de a depune cerere de apel de către avocatul Canțer Oleg.

Astfel, apelul declarat a fost considerat ca fiind depus de către o persoană neîmputernicită la acel moment cu dreptul dat de către inculpată.

7. Decizia instanței de apel din 19 septembrie 2016 este atacată cu recurs ordinar la 19 octombrie 2016 de către avocatul Canțer Oleg în numele inculpatei, invocând drept temei

prevederile art. 427 alin. (1) pct. 7) Cod de procedură penală, prin care a solicitat casarea acesteia din motiv că apelul reprezentantului părții civile Î.S. Complexul „Casa Presei” Chifac Iurie a fost depus peste termen.

În motivarea recursului declarat invocă că, la data de 05 ianuarie 2016 Î.S. Complexul „Casa Presei” a înregistrat cererea de apel împotriva sentinței Judecătoriei Grigoriopol din 10 ianuarie 2012.

Totodată, recurentul menționează că nu a fost formulată o cerere de repunere în termen, însă la 19 septembrie 2016 instanța de apel a admis apelul, a casat sentința și a admis acțiunea civilă, iar la 10 octombrie 2016 instanța de apel a pronunțat decizia motivată.

Mai mult ca atât, în cererea de apel nu a fost indicat că este depusă în termen și prin urmare depășirea cu 4 ani a termenului de declarare a apelului nu a fost justificată. Din considerentul dat, recurentul consideră că cererea de apel urma a fi respinsă ca tardivă.

Recurentul consideră că temei pentru recursul dat îl reprezintă art. 427 alin. (1) pct. 7) Cod de procedură penală: apelul a fost introdus tardiv.

8. Decizia instanței de apel din 10 mai 2017 este atacată cu recurs ordinar la 30 iunie 2017 de către avocatul Canțer Oleg în numele inculpatei, invocând drept temei prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, care a solicitat casarea acesteia și dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului declarat recurentul invocă că, instanța de apel și-a motivat decizia prin faptul că subsemnatul nu a fost împuternicit de a depune apel. Însă, această motivare este eronată, deoarece la materialele cauzei a fost anexat mandatul avocatului.

Mai mult ca atât, la examinarea apelului declarat de partea civilă, a fost acceptat în calitate de apărător al inculpatei, iar argumentele acestuia au fost puse la baza deciziei instanței de apel din 19 septembrie 2016.

Totodată, la materialele cauzei a fost anexată o confirmare a împuternicirilor avocatului și o declarație autentificată, semnate de către Paladi Rita.

Prin urmare, recurentul consideră că împuternicirea de a declara apel a fost confirmată atât de către Paladi Rita cât și de către instanța de apel prin decizia din 19 septembrie 2016.

Mai mult ca atât, un motiv de critică a deciziei instanței de apel din 10 mai 2017 este că părțile nu au fost ascultate pe fond, deși în decizia instanței de apel s-a făcut trimitere la motivele indicate în cererea de apel, iar prin urmare a fost încălcat dreptul la apărare al Ritei Paladi și principiile unui proces echitabil.

Totodată, recurentul consideră că instanța de apel eronat a afirmat că contractul de asistență juridică ar fi fost încheiat cu sora Ritei Paladi, deoarece asemenea afirmație nu a fost făcută din partea acestuia, iar avocatul a adus la cunoștința instanței de apel că contractul de asistență juridică a fost încheiat cu inculpata prin intermediul surorii Ritei Paladi.

Din cele enunțate, recurentul consideră că nu a existat o bază probatorie pentru ca instanța de apel să declare inadmisibil apelul acestuia.

9. La caz, a fost depusă referință de către procuror, care se pronunță pentru dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Totodată, procurorul menționează că potrivit art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, iar potrivit art. 24 Cod de procedură penală, părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procesual-penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor. Ignorarea acestor prevederi lezează dreptul la un proces echitabil garantat de art. 6 CEDO.

10. Judecând recursurile ordinare declarate, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi respinse, din următoarele considerente.

Colegiul penal lărgit menționează că verificarea de fapt și de drept a temeiurilor pentru recurs poate avea loc doar în cadrul unui recurs ordinar exercitat în mod legal, ceea ce nu s-a atestat la caz, motiv din care Colegiul penal nu se va expune asupra erorilor de drept, invocate de recurent prin prisma prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 6), 7) Cod de procedură penală.

Astfel, Colegiul penal lărgit va respinge argumentul invocat de recurent, precum că a prezentat în instanța de apel, o cerere prin care Paladi Rita a confirmat împuternicirile acordate prin contractul de asistență juridică (f.d. 204, vol. III), iar ulterior la insistența judecătorilor instanței de apel a prezentat și o declarație autentificată prin care s-a confirmat existența împuternicirilor (f.d. 4, vol. IV), or modalitatea de confirmare a împuternicirilor oferite de către inculpat apărătorului său, este reglementată de către legiuitor în dispoziția art. 70 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, unde este stipulat că avocatul ales poate fi admis în procesul penal în calitate de apărător **la invitația** bănuitului, învinuitului, inculpatului, reprezentantului legal al acestuia, precum și la solicitarea altor persoane **cu consimțământul** persoanelor interesele cărora urmează să le apere.

Totodată, avocatul care a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel anexează mandatul, care urmează a fi completat în corespundere cu cerințele expuse în Hotărârea Guvernului nr. 158 din 28.02.2013 cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului. Astfel, în mandatul prezentat, în mod obligatoriu, pe recto se va indica că avocatul este împuternicit pe cauza penală concretă să declare în numele inculpatului recurs ordinar la Curtea Supremă de Justiție, iar pe verso se va indica numele, prenumele și semnătura inculpatului (pct. 6, subpct. 2) lit. a/1), b) din Hotărârea Guvernului nr. 158 din 28.02.2013).

Astfel, Colegiul penal lărgit constată că, la materialele cauzei a fost anexat mandatul avocatului Canțer Oleg pentru instanța de recurs din 17 octombrie 2016 (f.d. 34, vol. IV), nefiind semnat pe verso de către Paladi Rita și nici cererile de recurs ordinar nu au fost semnate de către aceasta. Deci, nu s-a putut demonstra faptul că inculpata a dat acordul ca avocatul Canțer Oleg să-i reprezinte interesele în calitate de apărător în instanța de judecată și în mod expres dreptul de a întocmi, semna și depune cererea de recurs în numele său.

Colegiul penal lărgit reține că, în cazurile când se constată că lipsește semnătura inculpatului de pe verso mandatului din motive de imposibilitate de a o aplica (aflarea peste hotarele țării, în prezentul caz inculpata este anunțată în căutare), recurentul trebuie să anexeze la recurs **o cerere scrisă personal de către inculpat și semnată de acesta** sau, după caz, procura în original, iar pentru a se evita orice confuziune asupra veridicității semnăturii aplicate pe cererea dată cu cea a titularului cererii (inculpatului) **este necesară legalizarea semnăturii în conformitate cu legislația în vigoare**. În acest sens, Colegiul penal lărgit constată că cererea din 01 decembrie 2016 (f.d. 204, vol. III) și **declarația semnată de inculpată** și trimisă prin intermediul surorii sale, datată cu data de 21 aprilie

2017, anexate de către apărător la cauza penală, nu se conformează legislației în vigoare, deoarece **semnătura nu este legalizată** și nu se poate verifica veridicitatea acesteia (f.d. 4, vol. IV).

În acest context, Colegiul penal lărgit reiterează că, potrivit alin. (8) al art. 70 Cod de procedură penală, persoana care pretinde să participe în cauza dată în calitate de apărător, dar nu prezintă documentele ce îi confirmă calitatea și împuternicirile de apărător nu este admisă să participe la desfășurarea procesului penal în calitatea respectivă, ceea ce implică că recursurile ordinare înaintate de avocatul Canțer Oleg în numele inculpatei Paladi Rita, sunt inadmisibile, iar Colegiul penal lărgit nu se va expune asupra fondului acestora, lăsând fără apreciere argumentele invocate de recurentul Canțer Oleg, întrucât instanța de recurs nu poate proceda la o verificare de fapt și de drept a acestora decât în cadrul unui recurs ordinar exercitat în mod legal.

Generalizând asupra celor expuse, Colegiul penal lărgit conchide de a respinge recursurile ordinare, ca inadmisibile, cu menținerea hotărârilor atacate.

11. În conformitate cu art. 338, 434, 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Se resping, ca inadmisibile, recursurile ordinare declarate de avocatul Canțer Oleg în numele inculpatei, în cauza penală **Paladi Rita XXXXX**, cu menținerea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 septembrie 2016 și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2017.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 19 ianuarie 2018.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Nadejda Toma

Vladimir Timofti

Constantin Alerguș

Anatolie Țurcan